

گادامر

و
میراث هرمنوتیک

محمود حسینی

استاد دانشگاه تهران

تهران ۱۳۹۹

سرشناسه	:	خاتمی، محمود
عنوان و نام پدیدآور	:	گادامر و مساله هرمنوتیک/ محمود خاتمی.
مشخصات نشر	:	تهران: نشر علم، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	:	۶۷۲ ص، ۵/۵×۲۱/۵/۵ م.م.
شابک	:	978-622-246177-5
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	ص.ع. به انگلیسی : Mahmoud Khatami. Gadamer and the problem of hermeneutics.
یادداشت	:	کتابنامه : ص. [۶۶۳] - ۶۶۹ ؛ همچنین به صورت ترجمه
یادداشت	:	نمایه.
موضوع	:	گادامر، هانس-گئورگ، ۱۹۰۰ - ۲۰۰۲ م. - دیدگاه در هرمنوتیک
موضوع	:	Gadamer, Hans-Georg-- Views on Hermeneutics
موضوع	:	گادامر، هانس-گئورگ، ۱۹۰۰ - ۲۰۰۲ م. - نقد و تفسیر
موضوع	:	Gadamer, Hans-Georg-- Criticism and interpretation
موضوع	:	هرمنوتیک
موضوع	:	Hermeneutics
رده بندی کنگره	:	۳۲۴۸B
رده بندی دیویی	:	۱۲۱/۶۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۱۳۷۲۳۱

گادامر و مسأله هرمنوتیک

محمود خاتمی

تیراژ: ۴۴۰ نسخه

لیتوگرافی: صدف ۸۸۳۰۵۳۳

چاپ: رامین

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۹

شابک: ۵ - ۱۷۷ - ۲۴۶ - ۶۲۲ - ۹۷۸

خیابان انقلاب - خیابان دوازده فروردین - خیابان شهدای زاندارمری

بن بست گرانفر پلاک ۴ تلفن: ۶۶۴۱۲۳۵۸

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۳

مقدمه: امور عامه ۱۷

- ا. ریشه لغوی و باستانی هرمنوتیک ۱۸
- ب. پیشینه شکل‌گیری هرمنوتیک در دوران جدید ۲۰
- ج. پدیدارشناسی هرمنوتیک: تأثیر هیدگر ۲۵
- د. هرمنوتیک، هنر عهد ۳۰
- ه. حقیقت و روش ۳۲

بخش اول:

مسأله هرمنوتیک و تجربه استتیک ۱

مقدمه ۳۹

فصل اول: تجربه استتیک ۴۵

فصل دوم: اومانیزم و علوم انسانی ۵۰

الف. مسأله روش ۵۲

ب. مفاهیم راهبردی اومانیزم ۵۸

ب ۱. بیلدونگ ۵۸

ب ۲. حس مشترک ۶۹

ب ۳. حکم ۸۶

ب ۴. ذوق ۹۱

فصل سوم: کانت و سوژکتیویسم زیباشناسی ۱۰۱

الف. آموزه کانت در مورد ذوق و نبوغ ۱۰۱

الف ۱. تمایز استعلایی ذوق ۱۰۱

الف ۲. آموزه زیبایی آزاد و وابسته ۱۰۶

الف ۳. آموزه ایده آل زیبایی ۱۰۹

الف ۴. علاقه به زیبایی در طبیعت و هنر ۱۱۱

الف ۵. نسبت میان ذوق و نبوغ ۱۱۵

ب. زیباشناسی نبوغ و مفهوم تجربه (ارلینس) ۱۱۸

ب ۱. رابطه مفهوم نبوغ ۱۱۸

ب ۲. تاریخ اصطلح ارلینس ۱۲۲

ب ۳. مفهوم ارلینس ۱۲۵

ب ۴. حد تجربه هنری (اعتبار) ۱۳۲

فصل چهارم: تنقیح پرسش از کیفیت هنری ۱۴۳

الف. تردید در مفهوم بیلدونگ استتیک ۱۴۱

ب. نقد انتزاعی بودن آگاهی استتیک ۱۵۱

فصل پنجم: هرمنوتیک استتیک: بازی و تفسیر ۱۷۳

الف. مفهوم بازی ۱۷۳

ب. تبدیل به ساختار و تصریف تام ۱۹۵

ج. زمانمند بودن امور استتیک ۲۰۷

د. ساختار وجود استتیک: نمونه تراژدی ۲۲۸

فصل ششم: نتایج هرمنوتیک استتیک ۲۳۳

الف. ارزش وجودی تصویر ۲۳۳

- ب. مبنای انتولوژیک هنرهای مناسبتی و تزیینی ۲۴۴
 ج. حلا ادبیات ۲۵۷
 د. بازسازی و تجمیع به عنوان وظایف هرمنوتیکی ۲۶۹
 ه. حقیقت، هنر و شعر ۲۷۷

بخش دوم:

مسأله هرمنوتیک و تجربه تاریخی ۲۸۵
 مقدمه ۸۷

فصل هفتم: تجربه تاریخی ۲۸۹

الف... تجربه تاریخی: انتقال از شناسایی ۲۹۰

ب... تجربه تاریخی: هرمنوتیک ۲۹۶

ج... تجربه تاریخی: مکتب تاریخی ۳۰۱

د. دیلتای و معمای تاریخ‌نگاری ۳۱۲

فصل هشتم: گذر به هرمنوتیک انتولوژیک ۳۲۹

الف. غلبه بر مسأله شناخت‌شناسی از طریق تحقیق پدیدارشناسی ۳۲۹

الف ۱. مفهوم حیات در هوسرل و یورک ۳۳۰

(۱) از فیشته به هوسرل ۳۳۲

(۲) هوسرل: حیات و عالم زندگی ۳۳۶

الف ۲. مسأله حیات از نظر یورک ۳۶۰

ب. هیدگر: طرح پدیدارشناسی هرمنوتیک ۳۶۶

بخش سوم:

هرمنوتیک انتولوژیک: بازسازی مسأله هرمنوتیک ۳۸۵

مقدمه ۳۸۷

فصل نهم: مبانی نظریه تجربه هرمنوتیک ۳۸۹

الف. تجربه هرمنوتیک: تاریخمندی فاهمه ۳۸۹

الف ۱. کشف هیدگر: پیشاساختار فهمیدن ۳۹۰

الف ۲. کشف هیدگر: زیانمندی فهمیدن ۴۰۱

الف ۳. کشف هیدگر: نسبت زبانی فهمیدن با وجود ۴۰۵

الف ۴. کشف هیدگر: تاریخمندی نسبت زبانی فهمیدن ۴۰۷

ب. دور هرمنوتیک ۴۰۸

ج. پیش داوری: فهمیدن و اسیر از نظر هیدگر ۴۱۳

د. پیش داوری به عنوان شرط فهمیدن ۴۲۲

د ۱. پیش داوری: روشنگری ۴۲۴

د ۲. احیاء اتوریته و سنت ۴۲۶

د ۳. نمونه کلاسیک ۴۲۸

د ۴. معنای هرمنوتیکی فاصله زمانی ۴۳۱

د ۵. اصل تأثیر تاریخ ۴۳۸

فصل دهم: بازیابی مسأله بنیادین هرمنوتیک ۴۴۵

الف. مسأله هرمنوتیک ۴۴۵

ب. مسأله هرمنوتیک: کاربرد (انوندنگ) ۴۵۰

ب ۱. انوندنگ و تیخنه ۴۵۷

ب ۲. انوندنگ و علم: کاربرد و نظم کاملاً جدید ۴۶۲

ج. فرنیسیس: نسبت هرمنوتیک با ارسطو ۴۶۷

د. تقدم عمل بر نظر: اخلاق ۴۷۴

ه. دلالت مصداقی: هرمنوتیک حقوقی ۴۷۶

فصل یازدهم: تحلیل آگاهی متأثر از تاریخ ۴۸۵

الف. حدود فلسفه تأملی ۴۸۵

ب. مفهوم تجربه و جوهره تجربه هرمنوتیکی ۵۰۷

ج. تقدم هرمنوتیک برش ۵۳۰

ج ۱. الگای دیالکتیک افلاطونی ۵۳۰

ج ۲. منطق پرسش و پاسخ ۵۵۴

بخش چهارم:

زبان و هرمنوتیک انتولوژیک ۵۶۱

مقدمه ۵۶۳

فصل دوازدهم: زبان به عنوان واسطه تجربه هرمنوتیک ۵۶۵

الف. زبانمندی فهمیدن ۵۶۵

ب. زبانمندی از حیث تعیین موضوعات هرمنوتیکی ۵۶۵

ج. زبانمندی از حیث تعیین عمل هرمنوتیکی ۵۷۵

فصل سیزدهم: توسعه مفهوم زبان در تاریخ اندیشه غربی ۵۸۱

الف. زبان و لوگوس ۵۸۱

ب. زبان و فعل ۵۹۳

ج. زبان و شکل گیری مفهوم ۶۰۳

فصل چهاردهم: زبان به عنوان افق انتولوژی هرمنوتیک ۶۱۵

- الف. زبان به عنوان تجربه عالم ۶۱۵
ب) محوریت زبان و ساختار نظری آن ۶۳۰
ج) وجه فراگیر هرمنوتیک ۶۴۶

فهرست منابع ۶۶۳

فهرست اعلام ۶۷۱

www.ketab.ir

دانلد دیویدسن^۱ از مشاهیر فلاسفه تحلیل زبانی، در آغاز مقاله‌ای که در خصوص کتاب گادامر^۲ درباره اخلاق دیالکتیکی افلاطون^۳ نوشته است، به تمجید گفته است: "گادامر از همان ابتدا هدفی را که دنبال می‌کرد حس نمود، و آن را با موفقیت درخشان دنبال کرد."^۴ در واقع

^۱ Donald Herbert Davidson (1917–2003)

^۲ Hans-Georg Gadamer (1900–2002)

برای شرح حال او نگه کن به دو شرح حال بلند و کوتاه او از خودش:

Hans-Georg Gadamer, *Selbstdarstellung* Hans-Georg Gadamer (1973), *Gesammelte Werke*, Bd. 2. *Hermeneutik II: Wahrheit und Methode* Tübingen: Mohr 1986. S. 479-502. (translated by Richard E. Palmer as "Reflections on My Philosophical Journey," in *The Philosophy of Hans-Georg Gadamer*. The Library of Living Philosophers Volume XXIV, Peru, IL: Open Court Publishing Co., 1997.) *Philosophische Lehrjahre: Eine Buchschau*. Verlag Vittorio Klostermann 2012. (translated by Robert R. Sullivan as *Philosophical Apprenticeships*. Cambridge: MIT Press, 1985.) Also, Jean Grondin, *Hans-Georg Gadamer: A Biography*. New Haven: Yale University Press, 2003.

^۳ Hans-Georg Gadamer, *Platos dialektische Ethik Phänomenologische Interpretationen zum Philebos*. *Gesammelte Werke* Band 5: *Griechische Philosophie I*. Tübingen: Mohr Siebeck 1985. S. 3-163; siehe auch dieses Papier: *Platos dialektische Ethik*, *Gesammelte Werke* Band 7: *Griechische Philosophie III: Plato im Dialog*. 1991. S. 121-127

^۴ Donald Davidson, "Gadamer and Plato's Philebus," *Truth, Language, and History Philosophical Essays*, Volume 5. Oxford: Oxford University Press 2005. p. 261.

چنین هم بوده است: گادامر طرحی کلی با اهداف مشخص داشته که در تمام عمر فلسفی خود از زمان انتشار همان رساله ای که در باب اخلاق

از قضای روزگار، رساله هیلاتیسیون گادامر و پایان نامه دکترای دیویدسن هر دو درباره رساله فیلبوس افلاطون بوده است. گادامر در سال ۱۹۲۹ از رساله خود که تحت نظارت هیدگر بود، دفاع کرد و ویرایش اول آن را در سال ۱۹۳۱ منتشر کرد؛ اما دیویدسن سال‌ها بعد در سال ۱۹۴۹ از رساله خود دفاع کرد. دیویدسن چنان که در همین مقاله گفته است کتاب گادامر را در سال ۱۹۳۹ خوانده بود؛ هرچند به گفته او به دلیل ضعفش در زبان یونانی و یونانی و بیگانگی با پیش‌زمینه هیدگری کتاب گادامر طرف چندانی از آن بسته به تاثیر زیادی از آن نگرفته بود. لذا علی‌رغم سخنان برخی از نویسندگان غربی، و با وجود سبب‌ات و توارادات اندک و توافقات اجمالی دیویدسن با برخی آراء گادامر، آراء این دو در باب تفسیر و هرمنوتیک و لوازم و اهداف آن دو با یکدیگر تفاوت‌های مبنایی و بنایی دارد. خود دیویدسن در همین مقاله بدین نکته اشعار دارد؛ و از جمله، بر عدم توافق خود با گادامر در باب تفسیر، زبان مشترک، مکالمه، معنی، و حقیقت و نظایر این موضوعات اشاره کرده است. این که دیویدسن مانند گادامر در پارادایم زبان می‌اندیشد، اما برخلاف گادامر که به شأن لولوژیک زبان اشتغال دارد، دیویدسن شأن لولوژیک و لینگویستیک زبان (بدون وجه انترسوبیک) را در نظر دارد؛ لذا میان این دو اختلاف مبنایی عمیق است که لوازم خود را دارد. به همین دلیل، هرچند در مقدمه کتاب معروف خود نوشته است: "هدف تفسیر نه توافق بلکه فهمیدن است"، (نگاه کنید به:

Inquiries into Truth and Interpretation, Oxford: Clarendon Press, 1984, Introduction. p. xvii: "The aim of interpretation is not agreement but understanding.")

و این جمله مشابهت ظاهری با این جمله گادامر دارد که "تفسیر هنر فهمیدن

است، اما تلقی این دو از "تفسیر" و "فهمیدن" به دلیلی که گفتیم کاملاً متفاوت است.